lelkiismeretüket. A közönség olvasmányaiban nemcsak gondolattalan szórakozást keres, hanem feleletet legégetőbb problémáira, segítséget és kivezető utat világnézeti bizonytalanságaiban. S a könyvkiadók csak akkor nevezhetik magukat a szellem hivatott sáfárainak, ha üzleti politikájukat erre a korszerű — és éppen ezért feltétlenül gazdaságos — elvre építik.

Sz. S.

Szili Leontin : Keresztúton. (Danubia, 1932.) Szili Leontin keresztútja azt a szabályos, hagyományos feliratot viseli, amelyet Herakles óta minden válaszút visel. Szól pedig ez a tábla a jó útról, mely nehéz göröngyök között vezet s a rosszról, mely könnyű lépésekre csalogat. A hősnő a könnyű útra lép, hogy évek multán visszatérjen és elinduljon újra a lemondással szegett keskeny, tövises úton. Az írónak az a feladata, hogy regényét e két csomópont köré építse. Megmagyarázza az első elhatározást s megmutassa a hősnő lelki fejlődését a második elhatározásig.

Az első motiváció csak hiányosan sikerült. A válaszutat itt még konvenciók és fonnyadt stílusvirágok dudvája borítja. Ha a menyasszony vőlegényéhez írt búcsúlevelét nem olvasnók, nem lennénk biztosak afelől, hogy Edit jobban vágyik a gazdagság, mint a szerelem után. Már pedig a «keresztút» csak erős ellenséges impulzusok összecsapásában válhatik tragikus problémává. Ám a tempó gyorsul, a miliő rajza kiterjed s az előkelő termek nagyobb világossága fokozatosan tisztábban mutatja Attovay Edit arcélét is. Utólag helyben hagyjuk az előzményeket s a növekvő figyelemből több helyen őszinte együttérzés fakad bennünk a vergődő asszonylélek iránt. Igy érünk el tíz év után másodszor is a keresztúthoz. Az elbeszélés későbbi őszintébb és melegebb sodra a sallangokat letaposta s a «keresztút» most már szabadabban és nagyobb jelentőséggel teljesítheti hivatását. Attovay Edit becsületes, nemeslelkű férje mellett marad.

Régi lehetőségeket használ fel ez az írás, nem is teremt belőlük új eredményeket, mégis, egészében véve — különösen miliőrajzát tekintve — a szórakoztató regény nemesebb fajtáját képviseli. Egy lehető és érdekkeltő emberi élet emlékét adja.

Sz. S.

Könyvek sznobok részére.

Véletlenül körülbelül egyidőben jelent meg magyar fordításban André Maurois *Asszonyok útja* és Emil Ludwig *Mussolini vallomásai* című kötete (mindkettő az Athenaeum kiadásában). A véletlen hozta ugyan egybe a két kötetet, de ez nem akadálya annak, hogy szembeötlő közös vonásokat találjunk bennük. A *sznobizmus* úgylátszik kiirthatatlan jeleit és napjainkban divatos formáit mutatja a két mű.

Mindkét könyv csak ürügy arra, hogy a szerző dicsekedhessék és nagyzolhasson. Maurois szerényebben, Ludwig otrombábban. Maurois elbújik egy regényalak mögé (Bertrand Schmitt) és szórja a bölcseséget, Ludwig alig engedi szóhoz jutni Mussolinit és megleckézteti. Mindkettő nagy problémákat vet fel : Maurois az átöröklés kegyetlen törvényét illusztrálja, amely ellen hiába küzd egy asszony, Ludwig az imperializmus és pacifizmus ujságpapiron világproblémává nőtt ellentétét játssza meg. Mindkettő vátesz, próféta, lángoszlop szeretne lenni, akit az emberiség sorsdöntő kérdései hánytorgatnak, akikre az olvasók szent borzadállyal tekintenek fel és sietve veszik meg könyveiket.

A nagyképűség a sznobok örök magatartása, de e két irodalmi nagyságnak vannak közös új tulajdonságai is. Elsősorban ez a mai sznobizmus már nem olyan naív, mint a régebbi. Nem dicsekszik már olyan nyiltan,